

דרכי נועם

מעשה
נסיעת הבעל שם טוב
לארץ ישראל
שיעור שנמסר
ע"י הגה"ח רבי ניסן דוד קיוואק שליט"א
שביעי של פסח תשפ"ו

מהדורה מתוקנת
השיעור המלא

מעשה נסיעת הבעל שם טוב לארץ ישראל שביעי של פסח תשפ"ו

זה המעשה באחרון של פסח. לא היו נוטלים ידים, בלי סעודה, רק ישבו לספר המעשה בהתעוררות והתלהבות. כדי להתקשר על ידי זה לאור הבעש"ט הקדוש; לפנימיות. לאמת. לניסים. היו מספרים מעשה זה כדי שנוכל על ידו לצאת ולהתרומם למעלה למעלה מעצמנו, כדי שנוכל לקבל סודות התורה.

בכוח סיפור המעשה זוכים לטהרת המחשבה ונמתקים הדינים

ב לפני שמספרים המעשה אנו צריכים להזכיר את המתבאר בתורה רל"ד ח"א. שם מבואר ש'סיפורי מעשיות' של צדיקים זה דבר גדול מאוד וזה מביא לטהרת המחשבה.

רבנו מבאר שם שטהרת המחשבה הוא הכוח שאדם יוצא מדאגות, ממרידות, יוצא מ'חלומות' ומחשבות מבולבלות

עבור סיפור יציאת מצרים נברא העולם

א 'מצוה לספר ביציאת מצרים'. זכינו לספר את סיפור יציאת מצרים על מצות ומרורים, בעבור סיפור המעשה הזה נברא העולם: "בעבור זה עשה השם לי".

כך נעשה מציאות של 'יהודי' – על ידי סיפור יציאת מצרים! במעשה יציאת מצרים אנו מספרים איך כלל ישראל יוצאים לחירות, כלל ישראל נהפכים ל'בני חורין'; יוצאים מתחת יד הסט"א, מההסתרה והשכחה - לחירות!

אנו רוצים כעת לספר את המעשה של הבעש"ט: צאצאי הבעש"ט היו עושים סעודת הודאה ומספרים בה את המעשה הנפלא הזה ואת הניסים שפעל בו הבעש"ט - באחרון של פסח.

מזה נשתלשל שאנ"ש היו מספרים

ויוצא מ'קטנות הדעת'. ולא רק זה:
אלא אף יוצא מדינים – מצרות, ובכוח
זה הוא זוכה לפעול ישועות!

רבנו מביא שם את הפסוק: "ספרה נא
את הגדולות אשר עשה אלישע",
סיפור המעשיות מהנביא אלישע,
סיפור הניסים, פועל 'גדולות' - זה פועל
שהאדם יכנס לתוך עבודת התפלה.

כשאדם נכנס אל הקדושה דרך
מעשה, כששומע ומבין מעשה, זה
פועל עליו את ה'נמשל' של המעשה.
את מוסר ההשכל היוצא מן המעשה.
במעשיות של הצדיקים רואים מה זה
יהודי; מהי אמונה ומהו בטחון.

סיפור המעשה פועל אצל האדם
המתקת הדינים וכל הישועות. אפשר
לפעול הצלות גדולות על ידי סיפור
מעשה. מורא'דיג!

רק כשיודעין להבדיל בין האור
ובין החושך יכולים לספר מעשה

ג [אין מספרים מעשה? רבנו מבאר
שם שבפשטות אי אפשר לספר
מעשה! כי נגד כל מעשה שמספרים
ובו מגלים מהו הקרבה להשי"ת, את
הבהירות של האמונה, של יראת ה'
ואהבתו - יש מעשה אחר שמפריך

את זה כביכול, יש עוד מעשיות
הפוכים המכסים על כל זה.

בקשנו בכל תפלה ביום טוב: 'קדשנו
במצותיך', שהמצות יעשו אותנו
קרובים להשי"ת. אנו מבקשים 'אתן
חלקנו בתורתך', שנהיה דבוקים
בתורה, שנהיה תמיד עסוקים לחזור
הזרה לתפלה, לתורה, לקדושה,
לנעימות האמונה.

ביום טוב אנו מבקשים 'וטהר לבנו
לעבדך באמת': ביערנו את החמץ
וסלקנו את היצר הרע אבל יצרו של
אדם מתחדש עליו בכל יום - אנו
רוצים שהפסח יוליד בנו עצות איך
נטהר את לבנו לעבדך באמת.

מגלה רבנו שלכל זה יכולים לזכות על
ידי סיפור מעשה: על ידי שמספרים
מעשה יכולים לפעול נוראות, עד כדי
להמתיק כל הדינים ולפעול ישועות
גדולות מאד. לטהר את המחשבה
ולזכות למוחין הגדלות.

אבל! לכל זה אפשר לזכות רק אם
נזהרים שהן המספר והן השומע יהיו
יכולים ל'הדמות' להשי"ת - כביכול
להיות 'נכללים' בהקב"ה.

הקב"ה הבדיל בין אור לחושך: היה
עולם של תוהו ובהו, אמר 'ויהי אור',

השמירה של השי"ת עליו - חושב 'כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה'. אינו רואה איך השי"ת תמיד איתו, אינו רואה שיש תמיד תכלית. הוא נמצא בחושך: מרגיש לבד, אין לו חיות, נמצא בתוך הסתרה.

למה? כי זה העבודה של האדם, לברר הטוב מהרע! לברר את הטוב שהוא האמונה והדעת מתוך החושך! זה עיקר העבודה.

את הדבר הזה הבעל שם טוב הכניס בעולם לעובדא למעשה! בלי אור הבעל שם טוב המלמד איך 'מבדילים בין האור ובין החושך' אין יכולים לידע מיסוד היהדות - מ'אנכי השם אלקיך'. הבעש"ט מכניס בנו אמונה ודעת להבדיל את החושך: לידע מהו 'שמע ישראל'. מה זה 'ואהבת את ה' אלוקיך'. לבוא למצות 'ליראה את השם'.

אנו אוחזים עצמנו ברבינו הקדוש שהוא תמיד מבדיל בין אור לחושך: מוציא אותנו מהיאוש, ומכניס אותנו לאורה ושמחה. מוצא בנו נקודות טובות ומכניס אותנו לשמחת המצות, לתפילה ולמוחין דגדלות - להסתכל בפנימיות השכל של כל דבר.

זה ההמשך של הבעש"ט הקדוש ותלמידיו הקדושים. שהם מגלים מה

והבדיל בין האור ובין לחושך. כשהמספר יודע להדמות להשי"ת בזה - להבדיל בין האור והחושך, הוא יכול לספר מעשה. כי הוא יודע להבדיל בין מעשיות של רשעים שהם בחינת חושך לבין מעשיות של צדיקים - של אור.

העבודה התמידית של האדם 'להבדיל בין אור ובין החושך' | בכוח הדבקות ברבנו אנו זוכים לזה

ד] לשון רבינו במאמר (רל"ד) 'שהמספר צריך שיהיה יכול לדמות עצמו להשי"ת - שיכול להבדיל בין אור לחושך כמו השי"ת':

הדבר הזה - ההבדלה בין החושך ובין האור, הוא יסוד המציאות: כי כך השי"ת מנהיג את העולם, תמיד יש מציאות של הסתרה והתגלות - אור וחושך.

כשם שיש בכל שבוע את ששת ימי החול שהם בחינת חושך ואת יום השבת שהוא יום של אורה והתגלות, כך גם אצל האדם: יש הסתרה והתגלות - אור וחושך.

השי"ת ברא את העולם באופן שיש בו חושך: אדם מסתובב בעולם ואינו רואה את ההשגחה, אינו רואה את

זה יהודי, מהו האמונה הקדושה ומהו 'יודעתם כי אני ה'.

הבעש"ט ותלמידיו מלמדים אותנו שאדם צריך תמיד ללמוד מה זה צדיק, מה זה אדם שצריכים להתדבק אליו וללמוד ממנו **להבדיל בין החושך ובין האור** - בלי זה אתה בתוך חושך כזה עד שאינך יודע למה אתה חי.

רבנו מלמד אותנו שהשי"ת שולח לכל אחד חושך; בבית בפרנסה בבריאות - כל זה רק בכדי לקרב אותנו להשי"ת! בכדי שילמד לדעת שהכל היה לטובה. זהו שנאמר בפסוק 'וירא ישראל את היד הגדולה אשר עשה ה' במצרים'. יד ה' גדולה הוא החסד, דהינו כשיצאנו ממצרים הבנו שכל הצרות במצרים היו למעשה טובות וחסדים.

זוהי עבודה תמידית להבדיל תמיד בין אור לחושך: בין חושך, שהוא הסתרה וקטנות שאין יכולין ללמוד ואי אפשר להתפלל - לבין דבקות באור הצדיקים הממלאים אותך באורה ואמונה.

אנו מספרים את המעשה הזה כדי ללמוד על ידו את מעשה יציאת מצרים

ה] כשאדם יודע להבדיל בין ה'חושך' לבין ה'אור' הוא יכול לספר

מעשיות של צדיקים. כי יש גם אצל הגויים מופתים - מופתים של שטותים והבלים, אבל לעומת זאת יש מופתים אמיתיים, שזה המעשיות של הצדיקים.

אחה - - - צריך לספר מעשה: אנו לומדים את המעשה הזה כדי ללמוד על ידו את המעשה של יציאת מצרים; איך זוכים לקדושה. איך מתבררים נשמות ישראל.

לפני יציאת מצרים לא היה שיין מציאות של 'בני ישראל', אבל כשיוצאים ממצרים זוכים ל'חירות'! מהו חירות? חירות הוא אמונה פשוטה ובהירה שאין כלל טבע! ה' לבדו נמצא!

כשיודעין להבדיל בין 'אור וחושך' יודעים את הגבול בין בטחון והפקרות

ו] המעשה של הבעש"ט לכאורה מתחיל עם 'הפקרות' - לנסוע לארץ ישראל בלי פרוטה. אבל באמת זה ההפך מן 'הפקרות': 'הפקרות' מהותו שאדם לא יודע מה שהוא רוצה, שאינו יודע להבדיל בין האור והחושך שזה גורם שאינו יודע את ה'גבול' הנכון, אבל כשיודע האדם מה שהוא רוצה, כשיודע להבדיל בין 'חושך

- החן של הבעש"ט, של המגיד, של הצדיקים הקדושים" - על ידי זה יהודי נמצא בתוך הקדושה בכל עת.

בכדי להמשיך ולאחוז בחן האמת של הצדיקים המאיר לנו בפסח, בכדי שיהיה שייך לקיים וללמוד תורה מתוך זה, לזכות להרגיש אמונה, חסידות, להרגיש את ה'ניגון' של הצדיקים - צריך להיות ביחד, בפשטות! בלי 'קבוצ' הדבר הזה כביכול לא קיים - - -

הכח להאיר את דעת זו בישראל הוא כח קריעת ים סוף הנעשה ע"י הצדיק

ח] **אנו** צריכים לזכות לאמונה - שיהיה לנו מוח ודעת. בלי שאדם עובד על עצמו אין לו מוח! צריך דעת המבדילה בין חושך לאור.

רבנו מגלה במאמר זה (רל"ד) שהדעת להבדיל בין החושך ובין האור זהו 'קדושת ארץ ישראל'.

ארץ ישראל זה עבודה של שמחה ותפלה - המציאות של 'למעלה מדרך הטבע'. קדושת ארץ ישראל מאירה באדם את הדעת שעם תפילה אפשר לפעול הכל! וכל זה מתוך סבלנות, בלי דאגה ובלי לרוץ ולבקש 'ברכות'

ואור' הוא מבין בדיוק מה שהוא צריך! הוא יודע מהו עבודת ה' ומהו 'הפקרות'. כך הוא יכול להכניס עצמו לנסיעה ארוכה כזו בלי פרוטה ואין זה הפקרות כלל.

בפסח מתגלה האמונה | העיקר לאחוז ב'חן' הקדושה וזה על ידי כוח ה'קבוצ'

ז] **בפסח** מתגלה שאין טבע! מתגלה שהשם מנהיג לבדו את השמש, את האילנות, את כל הדומם צומח חי ומדבר. בפסח מתגלה שכל ההרגשות שלי, כל המעברים שלי - ה' נמצא בזה!

יש זמן שאדם יכול להסתכל בפנימיות ושכל: אבל באור השכל יש עליות וירידות: עולה ויורד, יורד ועולה. עכשיו בכוח הפסח אנו מקבלים כוח חדש להחזיק באמונה הקדושה שהיא ה'חן' הקדושה והאמונה גבוהה מאוד מאוד.

כל כוח הפסח מונח ב'חן' של שטיקל מצה: תסתכל על המצה - זה אלקות גמור! ע"ב וס"ג. אתה לועס מצה בזה שורה עליך הארת הרצון!

בפסח מתגלה החן הפשוט: "אפילו שאינך אוהז כעת בשכל גבוה אבל בפסח שורה על היהודי החן הפשוט

מאנשים - אלא מתפלל ויש לו סבלנות! כל זאת כי יש לו 'שייכות' עם האמת.

רבינו מביא אותנו לכל דרכי הבעש"ט באופן שזה שייך אלינו, בכמה וכמה דרכים בכל דרגה.

בתורה האחרונה (תורה ה' ח"ב) רבנו מאריך לבאר שהכוח של הצדיק להאיר 'דעת' לכל אדם מישראל ולכל מצבי הקטנות, זהו ענין קריעת ים סוף שזכינו היום. רבנו שם מגלה שבכוח זה אנו זוכים ל'חדוש העולם' שהוא בחינת 'ארץ ישראל'.

קריעת ים סוף הוא הכח של הצדיק - ה'בעל כח' הגדול. ה' איש מלחמה' השי"ת מנהיג את המלחמה עם הצדיקים ה'גבורי כוח'. הצדיקים יש להם כח תפילה בבחינת 'דין' שמכוחו היה נס קריעת ים סוף. על ידי זה כל הקדושות וחלקי הדעת חוזרים אלינו ואדם מתחיל לראות אלוקות - זוכה לקדושת ארץ ישראל.

הכח הזה של הצדיקים מוציא אותנו מאחיזת הטעות, מהקטנות, וכחות הרע, שמכל אלו היצר הרע יונק מהאדם.

אדם מונח בתוך הקליפות, והנה זה

מפסיק! לזה זוכין על ידי התעוררות הדעת: 'הריעו לה' בקול שופר'. אז מתחיל האדם לראות דבר נכון, במנוחת הנפש. הוא זוכה לעבודת ה' בבהירות הן בתורה והן בתפלה.

כך זוכין ל'דעת' שעל ידה יודעין 'להבדיל' בין קודש לחול, בין אור לחושך. ומזה נעשה קדושת ארץ ישראל - שהוא מציאות ההנהגה של 'נפלאות' כמבואר שם.

'כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות': אנו צריכין את ההנהגה של קדושת ארץ ישראל, הנהגה של נפלאות - של התגלות אמונת 'חידוש העולם'.

הבעש"ט הוא מציאות המשכת הארת התורה מדור לדור בלי 'שכחת התורה'

ט] אנו רוצים לספר מעשה באופן נכון - לקבל את ההארה של המעשה שעל ידי זה נזכה לקדושת ארץ ישראל.

אנו עוסקים במעשה הנסיעה של הבעש"ט הקדוש שהכניס את האמת בעולם. מהו ענין הבעש"ט? הבעש"ט הוא מציאות של הארת התורה כפי שנמשכה אלינו מדור לדור - ההפך מן שכחת התורה וההסתרה:

מתחילה עובדי ע"ז – 'ועכשיו',
 כשזכינו לאור הבעש"ט, קרבנו
 המקום לעבודתו

[י] אור התורה זה לא רק דין והלכה:
 אלא זהו מציאות קרבת ה', מציאות
 אהבת ה'. כל זה נכנס בעולם על ידי
 'משה קיבל תורה מסיני'. זה התגלה
 בשלמות בבית המקדש שהאיר את
 אמיתת התורה לכל העולם ובחורבן
 זה נשכח, ואח"כ מיד בא רשב"י
 והכניס את זה חזרה אלינו באור
 הזוהר הקדוש.

בלי הארת רשב"י האדם הוא 'גולם
 גמור': לא יודע מה זה שבת ויו"ט, לא
 יודע את הגן עדן שיש מאור התורה
 וכוח הקדושה, לא יודע מה זה
 התלהבות וחיות ממצוה, גם לא יודע
 את ההיפך: איזה מסאבין יש מזהמת
 עוה"ז.

במשך השנים היה הרבה הסתרות
 ומניעות על אורו דרשב"י: היה מעשה
 ש"ץ ימ"ש וכו' וכמה מיני טעויות –
 עד שהגיע הבעש"ט – בירר והאיר
 את העולם.

אמר המגיד הגדול זי"ע: 'מתחילה
 עובדי ע"ז היו אבותינו, עשו דברים
 'סתם', בלי קרבת ה', בלי כוונה
 ופעולה פנימית. בבחינת "סטמבול" –

'משה קיבל תורה מסיני': בכדי להבין
 את התורה צריך לקבל ממושה רבינו
 שהוא מסר את התורה לאנשי כנסת
 הגדולה שגילו את התורה, התנאים
 התייגעו להבין והתיר רבי לכתוב את
 התורה, באו אמוראים וראשונים
 התייגעו בקדושת התורה - עד
 שנתבררה ההלכה.

כך אנו יודעים מהו חן של יהודי. כך
 אנו יודעים שצריך להזהר בסור מרע
 ועשה טוב, יודעים מהו קיום התורה
 לאמיתה של תורה. כל זאת מכוח
 'משה קיבל תורה מסיני ומסרה
 ליהושע' - כן הוא בכל דור ודור.

היה בית המקדש – בזמן שהיה קיים
 היתה התורה מבוארת ומבוררת
 לאמיתתה, אחר כך נעשה 'שכחת
 התורה'. ובא רבי שמעון והבטיח:
 'שלא תשכח תורה מישראל'. ל"ג
 בעומר הוא עוד כמה שבועות.

מהו 'שכחת התורה'? 'שכחת התורה'
 הוא הטעות שאדם מונח בשכחה
 מיראה ואהבה. רוב המצוות קשה לו
 לקיים בשלימות, ברוך השם שהוא
 עושה קצת מה שיכול, אבל כסופין
 ורצון לעלות לדבר שהוא כן יכול
 לזכות אליו על ידי העצות של רבינו -
 על זה יש שכחה.

קשור לגילוי פנימיות: הבית יוסף התגלה בזמן האריז"ל, וכן מג"א וש"ך - הכל הולך יחד עם הדורות של האריז"ל והבעש"ט. כי גילוי נגלה ונסתר הולך ביחד!

אבל באמת אחר התגלות אורו דהבעש"ט אין פנימיות התורה נקראת בחינת 'נסתר' - כי הבעש"ט עשה את זה 'גלוי'! הבעש"ט גילה לכל אדם והמשיך לכל מדרגה את הארת פנימיות התורה באופן שזה גלוי לכל יהודי.

אור הבעש"ט מאיר בעולם על ידי רבנו

יא כך נכנס האמת בעולם - על ידי אור הבעש"ט שמאיר לנו את אור בית המקדש בתוך חושך הגלות. את עיקר התגלות הבעש"ט אנו מוצאים בתוך ליקוטי מוהר"ן: כל שורה שניה של לקוטי מוהר"ן זה דיבור בדרך הבעש"ט המתבאר בכמה דרכים ואופנים. חכמה אלקית כזאת. שפת הבעש"ט. רבינו נכדו של הבעש"ט מעביר אלינו את כל אורו של הבעש"ט.

משה קיבל תורה מסיני אבל נעשה בעולם מציאות של שכחת התורה, נעשה העלמה על ה'נשמה' של

"סתם בול", סתם 'קלאין' - בול עץ. 'ועכשיו' - 'קרבנו המקום לעבודתו', 'עכשיו' כשזכינו לאור הבעש"ט אנו מתקרבים וזוכים להכנס אל עבודת ה'. כך צריך לזכות להרגיש אור האמת.

צריך לקרב כל אדם אל עבודת ה' וצריך כל אחד להתקרב יותר על ידי 'עזות דקדושה'. אור הבעש"ט מגלה איך להתקרב לה'; מזה זה תפילה, מזה זה תורה, מזה זה שבת קודש.

מי מתלהב בתפילה? מי יודע מזה זה שבת? מהו התלהבות משמחת המצוות? בלי אור הבעש"ט לא יודעים מזה זה! כמו כן איך מחזקים אדם שבור? איך מאירים ומרוממים נשמה שנפלה? הבעש"ט הכניס בנשמות ישראל חיות. בתוך גלותנו קרא לנו ה' בשמנו: 'ישראל! הקב"ה שלח לנו את נשמת הבעש"ט בכדי לעורר אותנו, בניו אהוביו: "ישראל!" תתעורר מהשינה!"

משה קיבל תורה מסיני - ומסרה: המסורה האמיתית של התורה תלויה באור הבעש"ט הקדוש. ברוך השם שיש לנו מסורה בתורה שבנגלה, יש רבנים שיודעים לפסוק הלכה למעשה, מכוון לאמיתה של תורה. אבל ה'מסורה' של התורה שבנגלה

הרבה נסיעות לעשות המתקות.

נסיעות הבעש"ט היו בכדי להאיר בעולם דעת ושכל - שידעו מהקב"ה. הן בכדי להאיר באנשים פשוטים והן להאיר אלוקות לחבריא קדישא - לפי גודל ערכם וקדושתם.

רבינו גם עשה נסיעות פלאיות מאד, רבינו אמר שאילו היו מבינים את סוד הנסיעה שלו היו מנשקין כל פסיעה שלו. כיום אנו רואים פלא גדול: בכל מקום שרבינו נסע, נכנס אור החסידות.

זהו עבודת הצדיקים - להכניס בעולם את אור השגחת השי"ת, להודיע שאת היום הזה עשה ה': "זה היום עשה ה'", לעשות מקום דקדושה בעולם.

ה'עבודה' של ארץ ישראל זה 'בטח בה' ועשה טוב' עבודה של בטחון שלם בהשי"ת ו'עשיה' דקדושה - עשיה שמחוברת למוחין.

בימנו אין את קדושת ארץ ישראל מצד עצמה, אלא אנו צריכין להכניס את הקדושה לא"י! כך כתוב בזה"ק: שזה העבודה שלנו להכניס את השכינה - את הקדושה, בארץ ישראל. ואם נפלת, תשוב בתשובה! קדושת א"י זה חיים מתוקים של קרבת ה' מתוך התחלה מחדש.

התורה, הגיע רבינו הקדוש והחזיר לנו את זה! אחר כמה שנים שנסתלק הבעש"ט נולד רבינו; לעורר אותנו, להרים אותנו. להכניס אותנו בדרכי האמת של תמימות ופשיטות. רבנו מעורר אותנו לידע מהו תפילה פשוטה, מהו גדולת שמחת המצוות פשוטה, איך להחזיק מעמד ולא להשבר מאחרים. לא להתייאש.

'פסח' בגימטריא שם רבינו, כי פסח הוא זמן תחילת החיפוש. 'לפסוח' - לדלג ולצאת מריקנות - ולהשתנות. כל זה בכוח רבנו שמאיר בנו את הארת הבעל שם טוב, על ידו אנו 'פוסחים' ומדלגים על הכל: באמת אפשר לחיים אחרים לגמרי, כל אחד לפי ערכו.

נסיעות הבעש"ט היו בכדי להאיר דעת בעולם - שיחיה 'מקום' דקדושה

[ב] המעשה הקדוש של הבעש"ט מתחיל בכך שהוא רצה לנסוע לארץ ישראל:

הבעש"ט מסר נפשו לזכות לדרגות מופלאות מאד, היה נוסע תמיד במוצאי שבת עם הסוסים, נסיעות של אלפי קילומטרים בקפיצת הדרך - בכדי להמתיק דינים. היה נוסע

מעשה הנסיעת הבעש"ט לארץ
 ישראל הוא ממש מעשה דיציאת
 מצרים

יג] הצדיקים מכניסים יראה ודכיקות
 בישראל. זה מה שהבעש"ט רצה
 להכניס בעולם, ולא רק רצה אלא פעל
 למעשה. הבעש"ט פעל זאת בתוך
 עולם מלא 'לומדים', לומדים גדולים -
 מהרבנים הגדולים שבאותו דור.

כיון שהבעש"ט מסר נפשו להכניס
 עבודת ה' בעולם, לכן רצה לנסוע
 לא"י ועל ידי זה להוציא לפועל את
 רצונו - להכניס 'פינטעלע איד'.
 להכניס בנשמות ישראל את
 המציאות של יציאת מצרים!

"זכור את היום הזה" - תזכור את
 המציאות של הניסים! תקח לתוך הלב
 את נס קריעת ים סוף, תאמר כל יום
 את השירה עם זכרון והתעוררות,
 תזכור שה' לבדו מחדש מעשה
 בראשית!!

על זה הבעל שם טוב מסר את נפשו
 ועל זה הוא התאוה כל כך לבוא אל
 ארץ ישראל: בכדי שיכנס היטב בלבך
 שכל זה קשור אליך! יציאת מצרים
 זה דבר שקורה איתך - הקב"ה
 מתגלה אליך! הבעש"ט מסר נפשו
 שיוכל יהודי לקבל מוח ושכל להכיר

את הקב"ה, שיוכל להסתכל בשכל
 הפנימי של כל דבר - הן בחיצוניות
 והן בפנימיות.

הבעש"ט השאיר אחריו תלמידים
 שהכניסו חמימות ויראת שמים, לא
 קרירות! תלמידי הבעש"ט הכניסו
 בעולם הנהגות של תפילה בגישמאק
 והתלהבות, הנהגות של שמירה
 וגדרים; בשביל לפעול זאת בשלמות
 הבעש"ט רצה לנסוע לארץ ישראל.

מעשה הנסיעת הבעש"ט לארץ
 ישראל הוא ממש מעשה דיציאת
 מצרים: את מעשה יציאת מצרים
 הקב"ה עשה בעולם בשביל לגלות
 את אלוקות לכל יושבי תבל, בשביל
 להכניס את בני ישראל לתוך עבודת
 ה' - זהו גם כן טעם נסיעת הבעל שם
 טוב לארץ ישראל.

אילו הבעש"ט היה מגיע לארץ
 ישראל לא היה קרירות והסתרה
 על עבודת ה'

יד] הבעש"ט רצה לנסוע לא"י
 במסירות נפש כזה כי הוא רצה לקשר
 את הנשמות שלנו ל'חיים טובים';
 אילו היה מצליח בנסיעתו ומגיע
 לארץ ישראל לא היה בחורים
 נושרים, לא היה קרירות והסתרה על
 עבודת ה'.

החסידות - לחזק אחרים! לא להרוג אחרים... אלא לכבד את האחר, לתת לו מזון, לתת לו כבוד; אהבת ישראל זה יסוד הכל! צריך אדם לעשות מה שהוא יכול בזה. הבעש"ט לא היה הולך לישון אם נשאר ממון בבית. היו עוד צדיקים שנהגו כן. כש'מבדילין בין אור לחושך' מבינים - - -

הבעש"ט יוצא לארץ לא נודעת בלי כסף בכיסו. היה מסוכן מאד בדרך. לצאת בספינה מאודסה היה סכנה גדולה, המים מאד נמוכים לכן נסע דרך היבשה, דרך רומניה בולגריה וכו'. **המעשה** הזה מאיר בנו 'זכרתי לך חסד נעוריך לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה' אנו בני ישראל יצאנו אל המדבר בלי מזון ובלי צידה - היה לבנו סמוך ובטוח על הקב"ה.

הבעש"ט יוצא לנסיעה בלי פרוטה. וכי הוא היה מופקר ח"ו? כאנשים שמתנהגים בהפקרות? והרי אדם נורמלי לא מתנהג כן. אלא הבעש"ט הלך מדרגה לדרגה עם המוחין הגדולים שלו, הוא סמוך על הקב"ה בבטחון גמור.

זהו ענין המעשה הזה: לפעול המזכרת השגחה שלמה שזה הוא סוד 'ארץ ישראל'. בשביל להשיג זאת היה צריך

אנשים מתהלכים בלי חיות: אילו היה מגיע הבעש"ט לארץ ישראל חיים של יהודי היו מלאים עם חיות בהשי"ת, מלאים במתיקות כזאת, גישמאק כזה שידועים מהתכלית. היה אדם חי חיים מלאים באהבה ויראה שמחה וחיות, אהה - - -

הבעל דבר לא נתן לבעש"ט להגיע לארץ ישראל. רצה לבלוע אותו. הבע"ד ידע שאם יגיע הבעש"ט לארץ ישראל נגמר איתו!

זהו המעשה של נסיעת הבעש"ט: להכניס תורה בעולם. להכנס לתוך בחינת 'ארץ', לתוך הארץ הקדושה מאד שהוא מציאות קדושת שבת.

ארץ ישראל הוא סוד חיבור 'ביתא תתאה' עם 'ביתא עלאה' - הרגשה אחרת לגמרי. אבל לא היה יכול הבעש"ט להגיע לא"י. זהו המעשה הנפלאה שאנו רוצים לספר.

בכדי לפעול את השגת 'ארץ ישראל' שהוא התגלות ההשגחה היה צריך לנסוע דוקא בלי ממון

[טו] הבעש"ט יוצא לדרכו בלי פרוטה בכיסו: כידוע הבעש"ט מעולם לא השאיר ממון בביתו מיום לחבירו אלא חילק הכל לצדקה. זה אור

נוסע לבדו, אין לו מה יאכל, ואין בו דאגה כלל - הוא מלומד בניסים!

בנסיעה זו הבעש"ט רוצה להאיר בנו להיות 'מלומד' באמונה שגם אצלי יהיו ניסים!! אפילו שאני לא מלומד בניסים... אלא מלומד בהתפקד: בדאגות ומחשבות של טבע ח"ו... בכוח נסיעת הבעש"ט שנוסע בשביל להאיר בנשמות ישראל אמונה והשגחה - גם אני יהיה 'מלומד בניסים'.

זהו הדרך של בטחון שאנו מקבלים מהבעש"ט הקדוש. מלה אחת של דאגה מקלקל! עושים תשובה על מלה אחת שבקשתי מאדם שיעזור לי! יהודי צריך בטחון 'ברזל': גם ברוחניות - בוודאי אזכה לתשובה, ובגשמיות מוכרחים לבטוח בה' עדי עד - לעלות בדרגות הבטחון עוד ועוד.

במעשה זה אנו לומדים על אמונת צדיקים | כל הישועות נמשכים על ידי הצדיקים

יז] הבעש"ט לקח איתו את בתו שתוכל לסדר דברים בדרך, ואת רבי הערש סופר והוא יוצא מעירו לארץ ישראל. הבעש"ט נוסע מעיר לעיר. יש מקומות שונים שיודעים שהוא עבר שם בדרכו. יש מקוה ידוע שהוא טבל שם.

הבעש"ט דווקא לנסוע בלי ממון! לסמוך על השגחה בלבד - אמונה ובטחון בלי שום סיג.

אף שהבעש"ט היה תובע הרבה ממון מאנשים, היה עוסק בצדקה הרבה ובפרט לפדיון שבויים, אבל בנסיעה לארץ ישראל הבעש"ט ביקש להאיר בנשמות ישראל לדורות עולם אך לצאת מדאגת הפרנסה והבריאות, אך לצאת גם מדאגת עבודת ה' אלא להאמין שיש לי תקוה!

כוח זה התגלה בנסיעה זאת: אנו רואים זאת בהמשך המעשה שבכח הבעש"ט בנסיעה זו נכנס הדעת לא להסתכל אם יש לי עוה"ב או לאו, אלא לצאת מן הדאגה גם בעבודת ה'!

לפעול כל זאת הבעש"ט יוצא לנסיעה הקדושה בלי ממון כלל אלא מלא השגחה - רק השגחה!! ה' לבדו נמצא כאן. השי"ת נמצא איתך כמו אבא ההולך עם ילדו שהילד שואל 'אבא תתן לי ואביו הסמוך אליו - ממלא מבוקשו.

ככוח נסיעת הבעש"ט גם איש פשוט זוכה לבטחון ונעשה 'מלומד בניסים'

טז] הבעש"ט יוצא לדרך מלובש כאיש פשוט, לא הכירוהו בדרך. הוא

(בסימן ס"א) אדם לא מיושב בדעתו כלל, אין לו 'משפט' דקדושה שהוא כוח 'ישרות השכל' – בלי אמונת צדיקים אין לאדם שכל. צריכין אמונת צדיקים!

נסיעת העשיר הנ"ל מעיר לעיר אחר הבעש"ט מלמדת את עבודת 'חיפוש הצדיק'

יה] העשיר הנ"ל לוקח את עגלתו הרתומה לכמה סוסים, לוקח עימו את תיבת הממון. הוא יושב על התיבה וכמה חיילים חמושים ברובים שומרים עליו. וכך הוא נוסע מעיר לעיר - מחפש אחר הבעש"ט. מבקש למצא את הצדיק.

הנסיעה הזו שהעשיר נוסע אחר הבעש"ט ומחפש אותו במסירות נפש מלמדת אותנו דבר גדול מאד:

העבודה שלי זה לחפש! אם היה לך חשק ולא הצלחת, אל תטעה לומר שמסתמא ה' לא רוצה שאתקרב לצדיק, אלא ההפך:

המעשה הזה מלמד שאמונת צדיקים כן פועל! הרי היה לו לעשיר הזה לחשוב שכל עמלו לריק ואין הוא פועל מאומה: הוא מתייגע - נוסע וכמעט מוצא והנה הצדיק כבר נסע משם,

ובכן: היה יהודי בברלין הרחוקה, ממשפחת רבי נחמן הורדנקער, רחוק מחסידות. ולא היו לו בנים, כי שניהם מטבעם לא יכלו להוליד. אמרו לו חבריו שנשמע שיש בעל שם טוב שעושה מופתים נפלאים – טוב יהיה לו אם יילך ויבקש ממנו ישועה.

באמת בשבחי הבעש"ט רואים שיש כאלה שלא עזר להם, אבל לעומת זאת יש הרבה שעשה להם ניסים ומופתים.

במעשה זה אנו לומדים על אמונת צדיקים: העשיר הזה שמע שיש צדיק ויצא לחפש אחריו בכל העולם!! העולם עומד על אמונת צדיקים. כל הישועות שצריך להמשיך בעולם הוא בזכות הצדיקים - כי לנו אין הכלים לישועות אלו.

רבינו אומר בתורה ס"א שע"י אמונת צדיקים יכולים 'להוציא משפטינו לאור'. אמונת צדיקים הוא שמאמינים שיש אדם שהתפילה שלו מאחד העולמות. שהאכילה שלו מאחדת העולמות. כל זה בכח האהבה ויראה שהוא דבוק בה.

זהו אמונת צדיקים: שיש אדם שהוא צדיק, יש לו אהבה ויראה ודביקות. בלי אמונת חכמים מגלה שם רבינו

צריך את הרבי הזה". "אינני הולך לבד"! גם כשהוא בורח ממני אינני מתבלבל – ברור לי שאני צריך אותו ובוודאי אמצאהו לבסוף.

העשיר הזה עבר נסיעה קשה כזאת שאין לשער, קצת יותר קשה ממה שאנו עוברים בדרך לאומן... כך צריך לחפש את הרבי בלי להרפות ובלי להחלש: "איך אזכה לקבל חיות". "מי יעמיד אותי במקום".

הנס נעשה בכוח הבטחון

יט [נוסע העשיר הזה מעיר לעיר עד שהגיע לאסטנבול בערב פסח. וכן הבעש"ט הגיע בדיוק אז לאסטנבול - בערב פסח.

אסטנבול הוא קוסטנטינופול, זה מלכות רומי שנגמרה. הטורקי הוא לא ישמעאלי: הוא רומאי. הגויים מעורבים. היא היתה עיר מלאה טומאה, היה שם כל מיני טומאות שבעולם.

לעומת זאת היה שם קהילה גדולה של יהודים קדושים ובהם היה את ה'משנה למלך' את בעל ה'מעם לועז'. כידוע מה שסיפרו צדיקי אותו דור שראו שם אברכים עם נשמות של תנאים. לגדול הצניעות שהיה בקהילה קדושה זו.

כביכול הוא מקבל 'סטירה בפנים', כביכול לועגים עליו מן השמים.

הענין הזה נוגע לכל אחד מאיתנו: זה לא רק כשאדם מחפש את הצדיק כי רוצה שיעשה לו 'מופת', אלא דבר זה נוגע למה שכל אדם צריך להאמין ולדעת שיש רבי שיכול להציל אותי, לשמח אותי, ליישר לי את הדעת; יש רבי שיכול לפעול! והרבה פעמים אדם מרגיש שהנה אני נוסע אליו וסטירה כזאת! הוא כבר לא נמצא - - -

כך היה בכל עיר ועיר - הוא מגיע והבעש"ט כבר נוסע: בכל מקום שהעשיר הנ"ל מגיע הוא מסתמא יושב שם כמה ימים ומחפש בכל כוחו עד ששמע שהצדיק נסע הלאה. העשיר הזה ממושיך ונוסע את כל הרום אוקראינה לרומניה בולגריה עד תורכיה.

כמוהו אנו צריכים לחפש את רבינו בכל יום!! לחפש בתוך משיבת נפש, לבקש את רוח הצדיק מתוך הליקוטי הלכות, לחפש יותר עמוק, לשמוע מפה, לשמוע משם, לחפש בלי להתייאש ובלי להשבר - שהרבי יתן לי דרך ברורה בעבודה. שרבינו יחדש אותנו.

צריך שיהיה ברור אצל האדם: "אני

שלנו והבטחון שלנו פועל. בוא יבוא על ידי זה כל הישועות.

כל צעד לכיוון האמונה, כל נקודה של בטחון פועל מאוד. כשאדם דואג הוא צריך לשוב על זה בתשובה!

הבטחון פועל על האדם שהוא חושב על ה' והוא בא על ידי זה ליראה, ומתפלל ומתבודד. כי יודע שההשתדלות אינה פועלת כלל אלא הפעולה האמיתית היא רק בתפילה ובטחון! כך פועלים כל הישועות: פרנסה ובריאות וכל טוב.

בכוח המסירות נפש של העשיר הוא זוכה ומוצא הבעש"ט

כ] היהודי הזה עשה מסירות נפש כזה למוצא הצדיק והשי"ת עשה לו גם כגמולו הטוב - הוא פוגש בים בדיוק את אדל. והיא מספרת לו שהבעש"ט הוא אביה, ועדיין אין להם כלום ליו"ט. כמובן העשיר אומר לה שהם מזומנים אצלו בכבוד גדול, בשפע רב.

אדל הולכת מיד לבעש"ט ומספרת לאביה על הנס הגדול ולא רואים על פניו שום שינוי! מגודל שלמות הבטחון שהיה לו. אצל רבי נתן גם כן היה כך: כשהיו מבקשים ממנו על

היה שם מלון שבמרתפו היה חדרים בשביל עניים - הבעש"ט הגיע והתאכסן בחדר למטה.

לצורכי הפסח לא היה לו כלום. שואלת אותו בתו אדל, אבא מה יהיה על פסח? והבעש"ט עונה לה: "השי"ת יעזור השי"ת יעזור" - "גאט ברוך הוא וועט העלפן". לגודל הבטחון שהבעש"ט האיר בה - היא האמינה. זה היה גם כן נס: שהיה לה אמונה כזאת!

לבנתיים היא הלכה אל המים, לכבס הבגדים. גם זה נס: במקום לנוח מתלאות הדרך היא הולכת לים. ושם כשמכבסת הבגדים בים היא מוצאת את הגביר וכך נעשה הנס הגדול. כי בכח האמונה ובטחון נעשה ניסים!

העשיר שכר חדר גדול בקומה העליונה באותו בית מלון וסידר כל ליל הסדר ברחבות כיד עשירותו, ויצא לחפש אם הבעש"ט הגיע לעיר וכך הוא מגיע לים. זהו עוד נס: השי"ת השגיח שיחשוב העשיר שצריך ללכת אל הים, וה' עשה שהיא תהיה בים.

רבי לוי יצחק היה אומר שהנס הזה הוא בכח הבטחון: כך גם האמונה

ישועה, בתחילה שמע את הצער והיה מצטער. אחר כך התבודד ואורו פניו - וכשסיפרו על הישועה לא ראו שום שינוי על פניו!

בכוח ליל הסדר של הצדיקים אנו זוכים למוחין חדשים | בכח הבעש"ט ורבינו נעשה הפסח

כא מי יוכל לשער את קדושת אותו ליל הסדר כשהבעש"ט בדרך לארץ ישראל - בלילה זה הבעש"ט מאיר אמונה ואמת לכל העולם.

הנסיעה שלו לארץ ישראל אינו דבר פשוט, הוא אינו יודע מה יש לו לליל הסדר וכל 'השתדלותו' הוא רק בטחון ואמונה, עמו יחד מיסב יהודי המוסר נפשו לנסוע נסיעה כזאת שאי אפשר להבין; לא נשמע כזאת, יהודי שלא מתנייאש, נוסע מעיר לעיר אחריו עד שפוגש בו שם - במלון בליל הסדר.

מי יוכל לשער ליל הסדר של הצדיקים שהם פועלים בו את המשכת כל המוחין קדישין לכל ישראל, ובפרט הליל הסדר המופלא הזה בו הבעש"ט בדרך לארץ ישראל.

מוהרנ"ת בהלכות פקדון ד' מבאר שכל ד' חלקי המוחין שייכין לכל אחד

מישראל: בודאי לפי ערכינו, מוחין דקטנות הם עיקר חיותינו. מוחין דקטנות הוא מוח קדוש של תמימות ופשיטות כמו ילד השמח בפשטות מהמצה, מהפסח, מהפאות שלו. אבל מקטנות אפשר לפול לעצבות וריקנות - אין שם 'עבודה', על כן צריך להשתדל לעלות מזה לגדלות.

'גדלות ראשון' הוא הארה שאדם תופס מי הוא, הוא משיג את גדולת הנשמה שלו. בכך הוא מבין: "אני כן צריך להיות קדוש ולהתפלל בכונה". "אני צריך להתרומם לשוב עכשיו בתשובה, להתקשר לאור הפסח".

זהו ההארה שמאיר באדם שהוא ה"בני בכורי ישראל". הקב"ה קורא אליו: "שלח עמי ויעבדני" תתעורר לעבוד את ה' במחשבה דיבור ומעשה. בכח הליל הסדר של הצדיקים אנו יכולין לזכות לזה, אנו זוכים לכל ד' חלקי המוחין.

משה רבינו עשה את יציאת מצרים! בלי משה לא היה באה הגאולה, בשביל ישועת ישראל מוכרחים צדיק שלם שממשיך ישועה. כך גם אנו בימנו: בכח הבעש"ט ורבינו נהיה היום פסח! פסח הוא ההתחלה להיות יהודי.

ואחר זאת נמשך שמחה על פניו הקדושים.

שני הארות הבעש"ט מאיר בנו בכוח נסיעה זו: האור הראשון הוא עצם הנסיעה בבטחון כזה, לצאת לדרך לא נודעת בלי פרוטה. על ידי זה פעל הבעש"ט להמשיך עלינו את כוח האמונה והבטחון. השגחה שלמה בלי טבע כלל. זהו קדושת ארץ ישראל, ארץ ישראל הוא מקום התגלות ההשגחה 'תמיד עיני ה' אלוךך בה'.

האור השני הוא על ידי שהבעש"ט הגיע למצב של עבודת הבורא בלי עולם הבא! בזה הוא פעל להאיר בנו את כוח עבודת השי"ת בתוך הקטנות שזוהו ג"כ סוד ארץ ישראל. ארץ ישראל הוא מקום של הארציות - 'ארץ', אבל הוא מחובר ל'ישראל' - לעבודת ה'.

ה'עשיה' מחוברת למוחין קדישין.

הבעש"ט פעל בנסיעתו לארץ ישראל את מה שהצדיקים תמיד מתייגעים להאיר בנו: שתבין שאתה גוף 'ארצי' - אבל אתה 'ישראל'! תמיד אתה עובד את ה'! גם כשאתה בתוך עסקי ה'גוף', אתה מחובר למציאות 'ישראל'; אתה יכול להיות בתוך עבודת ה'.

כוח עצותיו של רבינו, תמיד האדם

"**וזהר** ליבנו לעבדך באמת": לכן מספרים את המעשה הזה כעת בפסח בכדי שנוכה בכח המעשה הזאת למהרת המחשבה - להתחדשות ד' חלקי המוחין.

כמה שנאמר **לבעש"ט ש'איבר את העוה"ב** שלו הוא ממשיך עלינו את הכוח של לחזיק מעמד בתוך הקטנות

כב **נמשיך** עם המעשה: הבעש"ט נכנס לערוך את הסדר ובאמצע - בשלחן עורך, פנה הבעש"ט אל העשיר ואמר לו: אני יודע מה רצונכם. דע לך שכבר פעלת ישועה; כבר נושעת. זהו דרך הצדיקים - 'אויספולן' - הנה כבר זכה לבנים. היא היתה איילונית ממש, נעשה נס גמור.

אחר הדברים הללו עשה הבעש"ט עליית נשמה ומובא בספה"ק איך היה נראה עליית נשמה: ראשו נשמת לאחוריו כמו שור שחוט. שהראש נופל לאחוריו, ונראה כאילו הוא חי, עם הלשון. כך ישב הבעש"ט זמן רב במרירות פחד ואימה.

עד שבסוף שמעו יוצא מפיו הקדוש כמה מילים: "א"כ אני אעבוד את הקב"ה כך, בלי עולם הבא" - - - !

להרגיש אלקות, עולים מאהבה
לאהבה גדולה יותר, כל דבר שעושים
ונוגעים הוא מלא אור אלקות.

כשיש לאדם אמונה בשלמות; הוא
תופס מרגיש ורואה שיש ניצוצין,
שיש חיות אלקות בכל דבר, וכך הוא
'מרחף' על זה האור - הוא נמצא
למעלה למעלה מהעולם הזה.

הארה זו נמצאת אצלו בראש ובדעת,
הוא רואה את הרוחניות והאלוקות
כמציאות יותר ממה שבני אדם רואים
כמציאות את הדבר הגשמי עצמו.
צדיק שהולך בכל דרכיו בהסתכלות
בשכל בגדלות כזה, שרואה בכל דבר
את הפנימיות והניצוצות הקדושים
שפנימיות כל דבר, את אור האמת של
העבודה שיש בכל פרט שבועלם -
אינו יכול לסבול קטנות! הוא מרגיש
כגוי גמור ממש אם מאבד הראש שלו.

רבי נתן מתאר בחיי מוהר"ן בענין
ארץ ישראל למה לא יכלו צדיקים
אחרים להגיע לא"י: כי לא יכלו
להוריד עצמם לקטנות כזו! רבי נתן
מבאר שרבינו היה לו את דרגא נוראה
שיכל לרדת לקטנות עצומה. בדרך
לארץ ישראל היה הוא משחק עם
ילדים, והתלבש עם בגד הפוך;

יכול לאחוז באיזה 'חן' דקדושה,
להיות דבוק בהש"ת מתוך תמימות
ופשיטות, על ידי דיבורים פשוטים:

"תדבר איזה דיבור לפני ה' בתורה,
בתפלה, הדיבור יאיר לך להיות
במציאות של 'שתי רגליים על
הקרקע' ואורה גדולה".

זהו מציאות קדושת 'ארץ ישראל'
שהבעש"ט ביקש להאיר בעולם.
מסיבה זו הוא כל נכסף להפגש עם
האור החיים הקדוש, שיהיה
התכללות 'תרי משיחין'. על ידי זה
להאיר את אור האמת הזה בעולם.

צדיק שהולך בכל ימיו בשלמות
המדרגה מרגיש כגוי גמור אם יורד
לקטנות | רבנו על ידי שירד
לקטנות עצומה זכה לבא לא"י

כג **אי** אפשר להבין את זאת:
הבעש"ט שהוא קדוש ונורא, דבוק
בה' מילדותו, תמיד דבוק בה' מלא
בקירבת ה' בניעה גדולה, לא יודע
מה זה טעם חטא ועלה לדרגות
עילאות, דרגות נוראות ונפלאות מי
יוכל לשער - יורד לתוך קטנות
עצומה כזו; שמאבד את כל העולם
הבא שלו.

הצדיקים אוחזים עצמם תמיד

מחמת זאת הפסיק היצר הרע לקטרג, כי ראה שזממו לא עלה בידו – אלא ההפך. והחזירו לבעש"ט את העוה"ב שלו.

עיקר תענוגו של השי"ת הוא ממלחמת האדם מתוך המוחין דקטנות

כה] כך גם אצלנו: הרבה פעמים אדם מסתכל על עצמו, וחושב בלבו, מה זכיתי? אין בי לא ש"ס ולא זוהר הקדוש, לא פעלתי כלל משהו בעולם, מי יודע אם עוד אזכה למשהו.

כל יהודי יש לו 'פרשה' כזאת: שנאחו בו הקטנות שהוא מציאות ה'עבודות', עבד הוא במצב של קטנות. אצל כל אחד זה נאחו באופן אחר. כעת בכוח הפסח הקב"ה קורא לכל אחד מאיתנו: "עבדי הם!" "שלח את בני ויעבדני! הללו עבדי ה'":

כל מציאות היסורים וההסתרה שיש בעולם הוא מניקת הקליפות ממוחין דקטנות. עבודת ימי הספירה היא כנגד זה: כל יום מימי הספירה מתחדש עליך עבודה חדשה – לא להתייאש ממה שעובר עליך!

אין לעשות שום 'חשבונות' של שטות; הרי נפלתי, הרי עבר עלי יום

בבחינת 'נאריש' – קטנות של ילדים. כאדם העושה מעשיו סתם בלי שכל.

אי אפשר לשער את דרגת רבינו שהיה יכול להוריד עצמו לקטנות נוראה כל כך ולהעלות חזרה. רבנו אמר שהרבה רצו לתפוס את ה'צבי' – ארץ ישראל – 'צבי לכל הארצות', ולא עלתה בידם, אבל הוא על ידי שהוריד עצמו לקטנות כזו כן זכה להגיע לארץ ישראל.

המקטרג הפסיק מקטרגו כשראה שהבעש"ט הגיע מזה למדרגה גבוהה יותר

כד] נמשיך עם המעשה: היה קטרוג על הבעש"ט שהמשיך בנים לעקר ואיילונית ובזה הוא שינה מעשה בראשית, מחמת הקטרוג הזה נאמר לו שאין לו עוה"ב ומזה הבעש"ט נכנס לשמחה – שיוכל כעת לעבוד את ה' בלי עוה"ב! יש גירסה אחרת שאמר הבעש"ט: 'אני אוהב את ה' בלי עוה"ב' – אדרבה! יותר טוב!

היצר הרע 'התפוצץ'. הוא חשב שהוא מקטרג על הבעש"ט, והנה התהפך: נעשה חידוש יותר גדול, הוא בא למדרגה יותר גדולה, לעשות נחת רוח לה' בלי שום שכר עוה"ב! זה הרי יותר גדול.

רעות? תשוב בתשובה! אל 'תהרוג' עצמך מחמת זאת - אדם הוא אדם.

הבעש"ט מלמדנו זאת ממה שעבר עליו בעצמו! כשנאמר לו שאיבד את כל העוה"ב שלו וכן אחר כך כשפגשו בו הפראים אוכלי האדם שאיבד את המוחין שלו, אדרבה: ממצב זו הוא גילה דרך איך להתקרב לה' מכל מקום! כך גם אצלנו: כשעובר עליך ירידה ונפילה, זהו כי השי"ת רוצה שתלמד איך להיות קרוב אליו מכל מצב. תמיד - מכל מקום.

זהו מוסר ההשכל מהמעשה שאנו מספרין כאן: אחרי שהבעש"ט ירד מהעליית נשמה שהיתה לו הוא גילה לאדל את מה שהיה עימו: שעלה למעלה ונאמר לו שהפסיד את כל העולם הבא שלו ואז התחדש לו החיזוק הזה.

כך כתוב בשיחות הר"ן מ"ח, אדם צריך להיות מוכן להסכים לעבוד את השי"ת גם אם יודע שלא יגיע לכלום: "לא אדע תורה ולא אוכה למדרגות בעבודה, רק לסור מרע ולעשות טוב - בעבור זה מרוצה אני לעבוד את השי"ת בלב שלם".

הסוד הזה נתייסד בנסיעה לארץ ישראל! וזהו עיקר הנקודה של

שלם בריקנות - כי אדרבא זהו רצונו של השי"ת, ה' צריך 'בהמה' כמוך שעושה ברכה. בבחינת הנאמר בהפטרת השבוע הזה 'ותישרנה הפרות' - - - כתוב בזה"ק שהם היו מדברים ממש כמו אנשים! אח"כ כשלא היה ארון הם רק געו בלבד, אבל עם הארון הם אמרו שירה ממש!

כך רצונו של השי"ת: שמתוך הבהמיות, מתוך העומ"ר שעורי"ם העובר עליך תשמיע לפניו את ה'אמר אביי' שלך, את הרצון החדש שלך. השי"ת אוהב את החיפוש שלך אחריו מתוך החושך.

המציאות הזו שאתה רוצה את ה' ונופל, רוצה איזה בהמיות אבל שוב מתגבר ומתעורר לבקש את ה' - זהו התענוג של השי"ת! זהו ה'מצותא', המריבה דקדושה שהיא התענוג של השי"ת. 'למען תמצו'ו והתענגתם' - ה'מצותא' גורם תענוג למעלה.

נקודת המעשה הזה הוא להחזיק מעמד בתוך הקטנות - להבריל בין החושך ובין האור

בן זהו גדולתו של רבינו שנותן בנו רצון וכוח לעשות התחלה חדשה כל כמה שעות: נפלת לכעס ומדות

המעשה הקדוש הזה - להבין להבדיל בין חושך לאור.

המלחמה של האדם מתוך המוחין דקטנות שהם מציאות של חושך וערפל הוא על ידי שהוא מבדיל בין חושך לאור: ראשית תאמין שהקב"ה רצה את המצב הזה של החושך וההסתרה! תבין שאת ה'חושך' ג"כ ברא השי"ת! אחר כך צריך תחזוק למצוא במקומך את האור; את הנקודה הטובה שבוודאי נמצאת בכך. תחזוק עצמך בהאמת: העולם הזה הוא כלום ואלו מילה אחת של תפלה זה הכל! הברכה זה הכל! - כך מבדילין בין אור לחושך.

הצדיקים זוכים למדרגתם על ידי שנכנעים לפני השי"ת

כז | **איך** זוכים הצדיקים להגיע לדרגתם העצומה? כי הם נכנעים! כמו שאנו רואים כאן אחר שנאמר לבעש"ט שאיבד כל העוה"ב שלו - הכניע עצמו ואמר אם כן אעבוד את ה' בלי עולם הבא.

כח | גם עבודתנו: להכניע עצמנו לצדיקים. לימוד התורה צריך להיות עם הכנעה, עם הצדיקים, עם הכנעה להאמת. כשעובר עליך מה שעובר - תיכנע לרצון השי"ת.

כשאדם 'נכנע' לפני השם הוא יודע להתחיל מחדש. הצדיקים שמחדשים כוחנו בכל עת מכניסים בנו: "יהיה מה שיהיה אתה צריך להתחיל מחדש"

על ידי דרגת הצדיקים המופלאה העבודה שלנו עולה למעלה. הבעש"ט מעלה את העבודה של האדם! אבל זה תלוי כמה האדם דבוק בדרכים שהצדיקים מכניסים בעולם.

הבעש"ט חידש את הדרך הזו: עליית התפילות - זה רק על ידי הצדיקים! ברוך השם שאנו יודעים מה זה צדיק אמת. כל הספרים הקדושים מדברים מזה, ה'תפארת שלמה' מדבר תמיד שבלי הצדיק אין מאומה!

ב"ה אנו יודעים מה זה קדושת הצדיקים ב'פארנעם' אמיתי, אשרינו שאנו יודעים מה שרבינו פועל בדרגתו. רבנו לוקח כל נקודה טובה שיש בנו ובונה ממנה משכן. "רק תביא את הלבנים והטיט ואני בונה מהם בנינים נפלאים".

הספר ליקוטי מוהר"ן מקושר כאחד לתורת הבעש"ט | עיקר ידיעת תורת הבעש"ט הוא מהליקוטי מוהר"ן

כח | **נמשיך** הלאה בסדר המעשה: אחר יום טוב הבעש"ט ממשיך בנסיעתו, וכשהוא על הספינה בים היה

יודעים מפנימיות, מאור הזוהר הקדוש. כך אנו יודעים 'להשיג' את תורת הבעש"ט.

רבי לוי יצחק היה אומר תמיד שהיו אנ"ש לומדים ספרי חסידות; באומן היה ארון מיוחד לספרי חסידות. תמיד היה אומר שבוודאי אנו הולכין בדרך הבעש"ט. לא עלה בדעת מי שהוא להבדיל בין הבעש"ט לרביה"ק ח"ו.

איך אפשר כזאת? והרי כל הספר ליקוטי מוהר"ן מקושר כאחד לתורת הבעש"ט. רבינו מאיר לנו אור הבעש"ט – למעשה, יחד עם מה שנותן לנו להבין פרטים. רבינו נותן 'השגה' בתורת הבעש"ט. בלי כוח רבינו אי אפשר - אין השגה בשום דבר מתורתו של הבעש"ט הקדוש.

ברוך השם כיום הולך ומתבטל הדמיון הזה. רבי לוי יצחק לא היה יכול להאמין שקיים דמיון כזה - לומר שאין קשר בין רבינו לבעש"ט? פעם דברתי איתו באוטובוס בדרך לכותל, אמרתי לו שיש טועין כך, מיד צעק: היתכן להיות דבר כזה?

היה קטרוג למנוע מהבעש"ט לבוא לארץ ישראל

כט [ושם - בהיותם באי נפלו לסכנה חדשה: היו שם פראים אוכלי אדם,

רוח סערה, כבר נעשו סדקים בספינה והמים מתחילים להכנס בתוכה - רוח סערה נוראה - לא יכלו לנסוע לארץ ישראל. המלחים הנהיגו את הספינה לאי שמצאו בסמוך וירדו אל האי.

על מה שהיה בספינה בעת הסערה יש כמה גירסאות: יש אומרים שכל כתבי הבעש"ט שבהם היה כתובה כל תורתו נפלו למים יחד עם הספינה הטובעת. ויש גורסים - וכך היה מספר רבי לוי יצחק, שאמרו לו מן השמים שהדרך היחידה להנצל מן הסערה הוא לבחור אחד מן השנים: או להפיל לים את הכתבים הקדושים ולאבדם, או להשליך אל הים את בתו אדל.

בתחילה הסכימה אדל שיפלוה לים: בכדי להציל את כתבי הקודש של אביה. אחר כך נמלכה ואמרה: אל תפלוני! כי צופה אני שיהיה לי נכד שיכתוב כתבים יותר נאים.

כיום יש לנו ידיעה מהבעש"ט - או מהאמרות של התלמידים ששם יש הדברים בקיצור, או מלקוטי מוהר"ן שהדברים נמצאים באריכות ובפרטים. אנו יודעים את אור הבעש"ט מרבינו הקדוש.

אצלינו זה הכל ביחד! לנו יש את כתבים של רבינו שעל ידי זה אנו

המסירות נפש של אדל; הוא היה אומר שבזה שהיתה מוכנה למסור עצמה למיתה בעבור הצלת כתבי הקודש של אביה, היא פעלה שרבינו כן יוכל להגיע לארץ ישראל ושם ישיג את מה שהשיג.

בארץ ישראל רבנו זכה להשיג השגות נוראות שעל ידם הוא המשיך עלינו את התורות שבליקוטי מוהר"ן, שכל ענינם הוא הדבר הזה – להאיר בנו את הקשר של הקטנות לגדלות! הקשר של ה'עשיה' אל ה'מוחין'. על ידי השגת ארץ ישראל רבינו גילה לנו תורות העולים עד רום המעלה שאי אפשר לשער ויורדים עד לתוך המציאות העוברת על האדם ממש.

רבינו הצליח להוריד עצמו לקטנות נוראה בכדי שיוכל לבוא אל הארץ הקדושה, הכל בכדי שיהיה מציאות שאנחנו נוכל לשוב בתשובה! לחיות חיים טובים! להמשיך לכל השנה את קדושת יו"ט פסח.

על ידי שרבינו בא לארץ ישראל שהיה מקום האמונה והתגלות ההשגחה, אנו זוכים לזכר ליציאת מצרים: לזכור יציאת מצרים בכל יום ממש. לקום לפנות בוקר ולזכור שאין טבע כלל - אני צריך להמליך את ה'. צריך מקוה

שתפסו אותם. קשרו אותם והניחו אותם על הארץ. כבר הלכו להביא את הסכינים רח"ל – התכוונו לאכלם.

וכאן היה המעשה הנורא כמובא בדגל ובתולדות. הבעש"ט עוד פעם נכנס ל'קטנות' עד כדי כך שלא ידע כלום! רבי הערש צעק: "רבי תעשו משהו!" ענה לו הבעש"ט: "אני לא יודע כלום" - - - איבד את כל המוחין.

זה לא קשור לסתימת הלב והתרדמה העוברת עלינו; אדם בריא היודע ללמוד, ברגע אחד הוא נכנס במחשבתו לסוגיא רש"י ותוס' שהוא רגיל בה, אי אפשר לחיות בלי דעת ותורה. איך שייך לומר כן על הבעש"ט?

אלא שהיה קטרוג למעלה שלא יבא לא"י, שלא יאיר בנו בשלמות את הקשר בין קטנות לגדלות שהוא סוד 'ארץ ישראל'. היה קטרוג למנוע מאתנו את התורות שמדברים עד רום מעלה ויורדים למטה - עד למציאות האדם בעוה"ז. אבל בזכות הנסיעה הזו נשאר הזכות הזה, כדלהלן.

בכוח מסירות נפשה של אדל הגיע רבנו לא"י והאיר בנו את תורתו שכל ענינם הוא 'קשר הקטנות לגדלות'

[ל] רבי לוי יצחק היה מפליא בגדולת

דיבר מזה, שהצרות שהיו במלחמה - הכל בגלל שמכסין על הדעת.

אסור לכסות על אור הבעש"ט ורבינו, אורם הבהיר הוא אמינות התורה! זה הזמן להתחדש לחפש את זה 'ביחד', ב'קיבוץ' חברים באהבה ושלום.

כמו שגילה הבעש"ט ורבינו מבאר זאת בלקו"ת סימן ח': הצדיק בכוח גבורתו פועל 'קריעת ים סוף', הוא מוציא אותך מתחת ידי הקליפות וממשיך עליך 'רעמים' דקדושה - כבוד ה' ורוח נבואה. אבל - מבאר שם רבינו, לזכות לזה הוא רק כשמתחזקים יחד באהבה ושלום! אם יש פיורוד, לא מתקרבים אל הצדיק, הכל מתקרר ולא גודלים. זה עיקר הגלות שנעשה בעיתים אלו כי לזכות לאור התורה צריך להיות 'ביחד'.

רבי נתן מאריך הרבה בחשיבות ענין ה'קיבוץ'. לא רק בראש השנה אלא תמיד להתפלל ביחד, לחפש אמת ביחד. בלי זה האמת מכוסה. 'יחד כולם הודו והמליכו ואמרו' -- רק ביחד. כך נשאר ילדים כשרים, כך זוכים לעסק כראוי בספרי רבינו בשיעורים קבועים.

ונטילת ידים, לרחוץ עצמי מטבעיות. לדעת שיש עבודת ה' בכל דבר, בכל ברכה ובכל תפילה. כל ענין פרנסה וגשמיות - יש בזה כבוד להקב"ה.

הבעש"ט מגלה התנוצצות חדש בכל אותיות הבריאה | לזכות לאור הצדיקים הוא על ידי 'קיבוץ'

לא [נמשיך עם המעשה: הבעש"ט מבקש מרבי הערש, תאמר משהו! רבי הערש ענה לבעש"ט שהדבר היחיד שהוא יודע כעת זה א' ב': הוא אומר 'אלף' והבעש"ט אומר אחריו אלף. בית, בית. גימל, גימל.

זהו יסוד בתורת הבעש"ט: הבעש"ט מלמד לקשר כל דבר לאותיות הקודש, כמו"ש בסימן י"ט שצריכין לזכות להתנוצצות חדש באותיות לשון הקודש שבבריאה.

אנו צריכים להתעורר לא לישון את החיים שלנו - הבעש"ט גילה התנוצצות חדש בכל דבר - -

די עם הגלות, די עם ההסתרה על אור הבעש"ט. רבי נתן מדבר בליקוטי הלכות שכל הצרות וההריגות של ת"ח ות"ט רח"ל היו בגלל שמנעו והסתירו את אור הצדיקים. כן ראב"ן

בכוח הבעש"ט ניצולים יהודי
אסטנבול

לב] נחזור לספר את מה שהיה בליל הסדר באיסטנבול: הבעש"ט עשה באיסטנבול ז' ניסים, כמובא בספרים אחרים. אנו מספרים כעת רק על נס אחד שהיה בליל פסח.

הבעש"ט כל ימיו פעל הצלות גדולות לכלל ישראל. בהיותו במעבדו' כידוע היה נוסע לפתע; במוציא שבת היה יוצא עם ד' סוסים ופורחים בקפיצת הדרך. יש מקומות ידועים שהסוסים של הבעש"ט עמדו שם.

היה נוסע בדרך נס; להציל קהילות, להביא מעות לעניים, ולפדות שבויים. וביום ראשון בבוקר כבר היה חוזר. הבעש"ט הקדוש פעל עסקנות גדולה בכלל ישראל, כך גם באסטנבול – הבעש"ט פעל את הצלת היהודים ששם.

גם פעל בזאת ניסים עבור היהדות בארץ ישראל. בפועל אנו רואים שהחיים בארץ ישראל השתלשלו מניסי הבעש"ט: כל לומדי התורה שבארץ ישראל, מי החזיק אותם? עשירי אסטנבול שנצלו בכוח פעולת הבעש"ט!

באסטנבול היתה קהילה גדולה מאד, קהילה קדושה של יהודים, רבנים וצדיקים. באותו הזמן היה שם מלך שונא ישראל, ועשה גזרה נוראה על היהודים והזהיר את כל השרים לנצור לשונם, שלא יודע לאיש. מי שיגלה – אחת דתו. בכדי שלא ישתדלו היהודים לבטלה. כי עד אז היו יהודים מבטלים הגזרות עם שוחד ושתדלנות.

הוא גזר להשמיד להרוג ולאבד את כל שונאי ישראל, ביום א' דפסח בבוקר - ביום אחד. הפקיד שהיה צריך להוציא לפועל את הגזירה ח"ו, היה צריך לנסוע למלחמה והשאיר את הסגן שלו שהיה גרמני, ולא רצה להרוג את היהודים. הוא גילה את הסוד הזה וכך השתלשל הנס.

כך גם היום: עומדים עלינו לכלותנו והקב"ה עושה ניסים ומצילנו מידם. ה' מנהיג את הכל! אין לחשוב שיש צבא ולא כוחי ועוצם ידי ח"ו. רק להאמין שה' לבדו עושה הכל! אין מדינה ואין צבא, רק ה' לבדו מציל אותי. תאמר בפה: "אני מאמין באמונה שלימה שהקב"ה לבדו עושה נפלאות לבדו".

כשאדם נופל בקרירות ואפיקורוסות איך יוכל אחר כך להתפלל ולטעום

טעם שבת? צריך לבטל את הכזב של כוחי ועוצם ידי. את השקרים הללו של האפיקורסים.

הצדיק פועל בכל שנה בליל הסדר ניסים ונפלאות לישראל |
כוח הניגון דקדושה

לג] בליל הסדר הבעש"ט ישב וניגן ניגון קדוש: 'לעושה נפלאות גדולות לבדו'. לא התנועה שאנו מנגנים, זה נגנו אצל רבי נתן – אלא תנועה אחרת היה לו. הכלל: שהבעש"ט אמר אז אלפים של פעמים 'לעושה נפלאות גדולות לבדו'. כך אמר רבי אברהם'לע.

בעוד הבעש"ט יושב בסדר ומנגן 'לעושה נפלאות גדולות לבדו', אחד משרי המלכות הגיע לראש הקהל דשם וגילה לו בסוד על הגזרה. עלה במחשבתו של ראש הקהל ללכת אל אמו של המלך, אלמנת המלך הקודם ולבקש ממנה עצה ורחמים. היא היתה אשה מלומדת, לא היתה נבערת שונאת ישראל.

יצאו עסקני הקהילה בבהילות להתיעץ איתה - באמצע הלילה. גם זה כמובן היה נס: שנודע להם מהגזירה. גם שהיה להם עזות כזו ללכת לביתה באמצע הלילה זה גם נס.

ועוד נס, שנכנס בלבה עצה כזו, לספר לבנה על חלום מבהיל שבדתה מלבה.

עד היום הזה כך הוא אצל מלכי האומות: כל נשיאי האומות פועלים על חלומות. לכל אחד מהם יש 'פותר חלומות' שמייעץ לו... גם אנו אנו חולמים הרבה – בשינה או בהקיץ... צריך להזהר מדמיונות, לברר את המוח מן הדמיון והחמץ. זהו כוח הפסח: להוציא את האדם מן ערבוב הדעת ולטהרו מהדמיון.

בקיצור, היא הבינה איך להבהיל את בנה המלך: "אבא הגיע אלי בחלומי, פניו זועפות ואמר שיש גזירה על כל משפחת המלוכה – תוך כמה שעות לאבדם מעל פני האדמה. מה חטאת?" הוא התחיל לומר שלא אכל בקדושה... או שציער לאיזה בעל חי... הזדעקה אימו: "לא לא, איזה עוון חמור עשית שראוי לעונש כזה".

עד שהראה לה את הגזירה אשר גזר על היהודים; התחילה לצעוק עלי: "נסתרה דעתך? הלא כל הנוגע בהם לא ינקה", צעקה נוראות - עד שקרע את הגזירה.

הכל היה בזמן קצר מאוד – ישועת ה' כהרף עין. בדרכם אל המלכה שמע ראש הקהל וחבריו את הבעש"ט

ואמר הבעש"ט: "לולא אותו אדם לא היתה הישועה".

יש בעוד ספרים עוד מופתים שהבעש"ט פעל באסטמנבול, מופתים נוראים לאין ערוך ממש. הצלות גדולות.

נתחזק באחדות ונהיגת כבוד זה בזה - על ידי זה נפעל השארת שכינה בעולם

לד] זהו כוח הפסח! זהו כוח ההתקשרות לרבינו! כל זאת נעשה על ידי התאחדות חברים יחד. כך זוכים לשוב בתשובה ועל ידי זה באים כל הגאולות והישועות 'ובא לציון גואל ולשבי פשע ביעקב' - גאולה זה תשובה.

רבינו פותח לנו דרך של בקיאות בשוב וברצוא - לשוב אל השי"ת. אנו צריכים להתחזק ביחד. כי אנשים נופלים מכל צד, ואלו בני אדם לא יכולים לשמוע מה שרבינו אומר. אנו צריכים לתקן את זה - אין לשער מה שאפשר לתקן, מה שצריך לתקן. על ידי נזכה להמשיך בחזרה את מציאות 'משה קיבל תורה מסיני' - התורה שייכת לכל אחד מאיתנו!

יכולין לפעול כל ישועה שצריכין:

מזמר 'לעושה נפלאות גדולות לבדו', וכן בחזרה השתוממו לשמוע שאותו אדם באותו מקום - עדין אוחז בשירתו 'לעושה נפלאות גדולות לבדו'. הם חשבו שזה משוגע כזה, הרי אינו יודע מהגזרה ומה הוא מזמר כל כך?

בדרך הלוך שמעוהו מזמר בניגון של התעוררות ובקשת רחמים - בתנועה של בכיה. כשחזרו שמעוהו מזמר בשמחה נפלאה - בשבח והודיה. זהו כוח של 'ברכת השיר' - 'הלל נרצה'. זהו כוח של ה'ניגון דקדושה' - כך ביטל הבעש"ט גזירה חמורה כזאת.

מזה מובן מה שרבינו הצדיק המופלג פועל בכל שנה בליל הסדר! הצדיקים ממונים להציל אותנו! להשפיע עלינו כל טוב, ניסים ונפלאות. אבל אנו צריכים לסייעם להצליחם בפעולתם. איך? על ידי שאנו מאמינים בהם באמונת צדיקים! כשאנו מתעוררים ברצון לקיים את התורה בדרך הצדיקים!

בבוקר סיפרו העסקנים בבית המדרש את הגזרה ואת ביטולה, והוסיפו ששמעו בדרכם איזה משוגע שמזמר שעות רבות - "לעושה נפלאות". ענה

בשידוכים בבריאות ופרנסה. אפשר לפעול כל טוב. אנו מקבלים עכשיו כוח של 'יציאת מצרים', 'יציאת מצרים' היינו שאתה 'בן חורין' - יש לך כל טוב, 'באר ענן ומן'.

זה לזה: על ידי זוכן לאור תורה, ל'לבושי התורה' - נבקע הים ונתגלים הרים של תורה, להחיות את כל ישראל במחשבות קדושות ברורות - כל אחד לפי ערכו.

השי"ת ירחם עלינו, בכח שאנו מקבלים התורה מסיני, כפי שנמסרה לנו מהתנאים מהאמוראים. והעיקר להתחזק עכשיו בימי הספירה באורו דרשב"י, לצאת מפגם תלמידי רבי עקיבא שלא נהגו כבוד זה לזה: לנהוג אצלינו לכבד זה את זה. כשח"ו אין כבוד זה לזה אין אפילו דיבור אחד נכון בעבודת ה'! צריך הנהגת הכבוד

ה' יזכנו ללכת בדרך רבינו: לילך בתוך י"ב גזרי ים סוף, כל אחד בתוך החומה שלו, לפי השביל שלו, לפעול מה שהוא צריך בשביל להשרות השכינה בעולם, להמשיך הצלחה וברכה, וחסדים גדולים. וכימי צאתנו מארץ מצרים אראנו נפלאות, נזכה לראות ישועות ברוחניות ובגשמיות ונזכה לראות בכיאת משיח צדקינו בב"א.

